

Υπόθεση C-208/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία κατάθεσης:

14 Μαΐου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Sofiyski rayonen sad (πρωτοβάθμιο δικαστήριο Σόφιας, Βουλγαρία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

14 Μαΐου 2020

Ενάγουσες:

Toplofikatsia Sofia EAD

Chez Elektro Bulgaria AD

Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia EOOD

Αντικείμενο των κυρίων δικών

Τρεις αστικές διαφορές στις οποίες ο αντίστοιχος αντίδικος δεν μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του διαδίκου, καθόσον είναι αδύνατον να επιδοθούν προσωπικά στους εναγομένους δικαστικές πράξεις σε περίπτωση κατά την οποία γείτονες ή συγγενείς τους δηλώνουν ότι αυτοί διαβιούν σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ για την ερμηνεία του άρθρου 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1206/2001 και του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1 Πρέπει το άρθρο 20, παράγραφος 2, στοιχείο α΄, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνδυασμό με το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, οι αρχές της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ισοδυναμίας των δικονομικών μέτρων στις διαδικασίες ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, καθώς και το άρθρο 1, [παράγραφος 1,] στοιχείο α΄, του κανονισμού (ΕΚ) 1206/2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση που το εθνικό δίκαιο του κράτους του επιληθέντος δικαστηρίου προβλέπει ότι το δικαστήριο αυτό ζητεί υπηρεσιακά πληροφορίες σχετικά με τη διεύθυνση του εναγομένου στο ίδιο κράτος και διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος αυτός βρίσκεται σε άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το επιληθέν εθνικό δικαστήριο οφείλει να ζητήσει πληροφορίες σχετικά με τη διεύθυνση του εναγομένου από τις αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής του;
- 2 Πρέπει το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, σε συνδυασμό με την αρχή ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να διασφαλίζει τα δικονομικά δικαιώματα με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται, κατά τον προσδιορισμό του τόπου συνήθους διαμονής ενός οφειλέτη ως απαιτούμενη από το εθνικό δίκαιο προϋπόθεση για τη διεξαγωγή μονομερούς τυπικής διαδικασίας χωρίς διεξαγωγή αποδείξεων, όπως στην περίπτωση της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής, να ερμηνεύει κάθε βάσιμη υπόνοια ότι ο οφειλέτης έχει τη συνήθη διαμονή του σε άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως έλλειψη νομικής βάσης για την έκδοση διαταγής πληρωμής ή, ενδεχομένως, ως λόγο βάσει του οποίου η διαταγή πληρωμής δεν αποκτά ισχύ δεδικασμένου;
- 3 Πρέπει το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, σε συνδυασμό με την αρχή ότι το εθνικό δικαστήριο πρέπει να διασφαλίζει τα δικονομικά δικαιώματα με σκοπό την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο το οποίο, μετά την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά ορισμένου οφειλέτη, διαπίστωσε ότι ο τελευταίος πιθανώς δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος του δικαστηρίου, και υπό την προϋπόθεση ότι τούτο συνιστά κώλυμα για την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του οφειλέτη αυτού σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υποχρεούται να ακυρώσει αυτεπαγγέλτως την εκδοθείσα διαταγή πληρωμής, μολονότι δεν υφίσταται καμία σχετική ρητή διάταξη νόμου;
- 4 Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο τρίτο ερώτημα, πρέπει οι εκεί μνημονευθείσες διατάξεις να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι το εθνικό δικαστήριο υποχρεούται να ακυρώσει την εκδοθείσα διαταγή πληρωμής, σε

περίπτωση που προέβη σε έλεγχο και διαπίστωσε με βεβαιότητα ότι ο οφειλέτης δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος του επιληφθέντος δικαστηρίου;

Νομικές διατάξεις και νομολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σύμβαση για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης: άρθρα 18 και 20, παράγραφος 2, στοιχείο α΄.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο.

Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, άρθρο 60, παράγραφος 1.

Κανονισμός (ΕΚ) 1206/2001 του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις: άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α΄.

Κανονισμός (ΕΚ) 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποίησεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων») και κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου: άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2.

Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις: άρθρο 5, παράγραφος 1.

Απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1976, Rewe-Zentralfinanz, 33/76, EU:C:1976:188.

Απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Alder, C-325/11, EU:C:2012:824.

Απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603.

Διάταξη του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 2016, Alta Realitat, C-384/14, EU:C:2016:316.

Εθνικές νομικές διατάξεις**Zakon za zadalzheniata i dogovorite (νόμος περί ενοχικών σχέσεων και συμβάσεων): άρθρο 68, στοιχείο α.**

- 5 Grazhanski protsesualen kodeks (κώδικας πολιτικής δικονομίας): Άρθρα 38, 40 και 41, άρθρο 42, παράγραφος 1, άρθρο 43, άρθρο 44, παράγραφος 1, άρθρο 45, άρθρο 46, παράγραφοι 1 και 2, άρθρο 47, παράγραφοι 1, 2, 3, 5, 6 και 7, άρθρα 48, 53 και 246, άρθρο 282, παράγραφος 2, άρθρο 410, παράγραφος 1, σημείο 1, και παράγραφος 2, άρθρο 411, άρθρο 413, παράγραφος 1, άρθρα 414-416, 419 και 423.
- 6 Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo (κώδικας περί ιδιωτικού διεθνούς δικαίου): άρθρο 4, παράγραφος 1, και άρθρο 48.
- 7 Zakon za grazhdanskata registratsia (νόμος περί καταχώρισης στοιχείων πολιτών): άρθρο 90, παράγραφος 1, άρθρα 93 και 94, άρθρο 96, παράγραφος 1.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 8 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου εισηχθήσαν τρεις αστικές διαφορές στις οποίες οι αντίδικοι δεν μπορούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του διαδίκου, καθόσον είναι αδύνατον να επιδοθούν στους εναγομένους δικαστικές πράξεις.
- 9 Στο πλαίσιο της πρώτης (διαγνωστικής) δίκης, η ενάγουσα Toplofikatsia Sofia EAD εγείρει αγωγή κατά της εναγομένης DP, η οποία είναι φυσικό πρόσωπο, καταναλώτρια και Βουλγάρα υπήκοος, για την αναγνώριση αξίωσης λόγω κατανάλωσης θερμικής ενέργειας την οποία παρέσχε σε ακίνητο στη Σόφια, πλέον συνδεδεμένων με αυτή παρασχεθεισών υπηρεσιών και νόμιμων τόκων.
- 10 Η δίκη ξεκίνησε αφότου η οφειλέτρια DP δεν βρέθηκε στη δηλωθείσα διεύθυνσή της στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής. Το δικαστήριο διέταξε τη θυροκόλληση ειδοποίησης επί της εισόδου, αλλά και πάλι τα δικόγραφα δεν παρελήφθησαν από την εναγομένη. Εξ αυτού του λόγου, το δικαστήριο υπέδειξε ότι θα έπρεπε να ασκηθεί αγωγή για την διαπίστωση της συνδρομής των αναφερόμενων στη διαταγή πληρωμής απαιτήσεων.
- 11 Αντίγραφο του δικογράφου της αγωγής επιχειρήθηκε να επιδοθεί στην DP στην αναγραφόμενη επί της αγωγής διεύθυνση στη Σόφια, αλλά η DP δεν βρέθηκε εκεί. Το δικαστήριο αναζήτησε αυτεπαγγέλτως πληροφορίες σχετικά με τη διεύθυνση στα μητρώα δημοτών και εργοδοτών τα οποία τηρούνται από τις δημόσιες αρχές. Εξ αυτών κατέστη εμφανές ότι διεύθυνση μόνιμης κατοικίας και διαμονής της DP είναι μεν η αναγραφόμενη επί του δικογράφου της αγωγής, αλλά ότι από τον Ιανουάριο του 2013 η DP δεν εργάζεται πλέον επίσημα στη Βουλγαρία. Το δικαστήριο διέταξε να κληθεί με θυροκόλληση ειδοποίησης [επί της εισόδου] στη δηλωθείσα διεύθυνσή της. Τον Οκτώβριο του 2019, ο

δικαστικός επιμελητής, ο οποίος κοινοποιεί τις ειδοποιήσεις, αναζήτησε τη διεύθυνση και διαπίστωσε ότι κατά δήλωση ενός γείτονα η DP διαβιούσε εδώ και επτά έτη στη Γαλλία.

- 12 Στο πλαίσιο της δεύτερης διαδικασίας (έκδοσης διαταγής πληρωμής), η αιτούσα Chez Elektro Balgaria AD, η οποία είναι δημοτική κοινωφελής επιχείρηση, ζητεί την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του EQ, ο οποίος είναι φυσικό πρόσωπο και καταναλωτής, λόγω μη καταβολής της αξίας παρασχεθέντος ρεύματος σε ακίνητο στη Σόφια.
- 13 Το δικαστήριο εξέδωσε διαταγή πληρωμής και διέταξε την επίδοσή της στον οφειλέτη EQ, προκειμένου αυτός να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει ανακοπή. Ο δικαστικός επιμελητής αναζήτησε τη διεύθυνση που είχε αναγράψει η αιτούσα επί της αίτησης, η οποία ταυτιζόταν με τη διεύθυνση μόνιμης κατοικίας και διαμονής του οφειλέτη στο μητρώο πολιτών. Ο επιμελητής δεν βρήκε εκεί κανέναν και θυροκόλλησε την ειδοποίηση στην είσοδο. Από έναν γείτονα πληροφορήθηκε ότι ο οφειλέτης διαβιούσε εδώ και ένα έτος στη Γερμανία. Επιπλέον, από αυτεπάγγελτη έρευνα του δικαστηρίου προέκυψε ότι ο οφειλέτης από τον Ιανουάριο του 2010 δεν ήταν πια ασφαλισμένος στη Βουλγαρία.
- 14 Στο πλαίσιο της τρίτης διαδικασίας (έκδοσης διαταγής πληρωμής), η αιτούσα Agentsia za kontrol na prosrocheni zadalzhenia EOOD, η οποία είναι εισπρακτική εταιρία, ζητεί την έκδοση διαταγής πληρωμής κατά του FR, ο οποίος είναι φυσικό πρόσωπο και καταναλωτής και ο οποίος δεν αποπλήρωσε δάνειο σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα με έδρα τη Σόφια.
- 15 Το δικαστήριο εξέδωσε διαταγή πληρωμής και διέταξε την επίδοσή της στον οφειλέτη FR, προκειμένου αυτός να έχει τη δυνατότητα να ασκήσει ανακοπή. Ο δικαστικός επιμελητής αναζήτησε δύο φορές τη διεύθυνση που είχε δηλώσει η αιτούσα επί της αίτησης, η οποία ταυτιζόταν με τη διεύθυνση μόνιμης κατοικίας και διαμονής του οφειλέτη στο μητρώο πολιτών, και διαπίστωσε ότι εκεί διέμενε η μητέρα του οφειλέτη. Η τελευταία αρνήθηκε να παραλάβει το δικόγραφο για λογαριασμό του γιού της και δήλωσε ότι αυτός διαβιούσε εδώ και τρία έτη στη Γερμανία, αλλά ότι δεν γνώριζε την ακριβή διεύθυνσή του. Έδωσε δύο βουλγαρικούς αριθμούς κινητού τηλεφώνου για την επικοινωνία με τον οφειλέτη, ωστόσο κανένας δεν απάντησε σε αυτούς του αριθμούς.

Σύντομη αιτιολόγηση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 16 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το εάν το εθνικό δικονομικό δίκαιο προβλέπει, για την περίπτωση κατά την οποία αποδέκτης δικαστικών πράξεων βρίσκεται σε διαφορετικό κράτος, μέτρα για την επίδοση πράξεων τα οποία είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, πρέπει να διερευνηθεί εάν η αρχή της ισοδυναμίας των δικονομικών κανόνων, η οποία θεμελιώνεται στη νομολογία του ΔΕΕ, επιτάσσει επίσης τον εντοπισμό της διεύθυνσης των προσώπων στην αλλοδαπή, όπως συμβαίνει και για τα πρόσωπα με δηλωθείσα διεύθυνση στη Βουλγαρία.

- 17 Ωστόσο, στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής –η οποία εκτυλίσσεται τυπικά, οι δε αξιώσεις του αιτούντος δεν υπόκεινται στα αποδεικτικά πρότυπα της διαγνωστικής δίκης– το εθνικό δίκαιο εξαρτά την αρμοδιότητα του δικαστηρίου από τον τόπο συνήθους διαμονής του οφειλέτη. Για τον λόγο αυτό, ο τρόπος της επίδοσης σε μια τέτοια διαδικασία έχει σημασία και για τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου.
- 18 Η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά την εφαρμογή της αρχής της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών και τους περιορισμούς που έχουν τεθεί σε αυτή από τη νομολογία του ΔΕΕ. Σύμφωνα με την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση [33/76], *Rewe-Zentralfinanz*, τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν ομοιογενώς τους διαδικαστικούς κανόνες τους, βάσει του εθνικού δικαίου, επί των δικαιωμάτων που απορρέουν από το εθνικό δίκαιο και των δικαιωμάτων που παρέχονται από το δίκαιο της Ένωσης.
- 19 Το άρθρο 18 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει τη διακριτική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας, συνδέεται εξάλλου με το ζήτημα του εντοπισμού της διεύθυνσης συγκεκριμένου αποδέκτη δικαστικών πράξεων στην αλλοδαπή. Περαιτέρω, είναι σημαντικό και το άρθρο 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει το δικαίωμα ελεύθερης διαμονής στο έδαφος ολόκληρης της Ένωσης. Επιπλέον, εφαρμόζεται ο κανονισμός 1206/2001, καθόσον το αστικό δικαστήριο στην προκειμένη περίπτωση διερωτάται εάν οφείλει να εντοπίσει τη διεύθυνση των διαδίκων στην αλλοδαπή.
- 20 Σχετικά με το ζήτημα της αρμοδιότητας του εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση διαταγών πληρωμής κατά προσώπων που έχουν τη συνήθη διαμονή τους εκτός της επικρατείας του κράτους του δικαστηρίου, εφαρμοστέα είναι η διάταξη του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012. Η διάταξη αυτή απαγορεύει την έγερση αγωγής κατά προσώπων που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος ενώπιον δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους, εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις των άρθρων 7-26 του κανονισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 62, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, η έννοια «κατοικία» καθορίζεται από το εθνικό δίκαιο του επιληφθέντος δικαστηρίου.
- 21 Σύμφωνα με την ερμηνεία που δόθηκε με την απόφαση στην υπόθεση *Alder*, C-325/11, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1393/2007 αντίκειται σε διατάξεις εθνικού δικαίου οι οποίες επιβάλλουν σε πολίτη της Ένωσης να ορίσει αντίκλητο στο κράτος του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου είναι διάδικος σε δίκη. Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, ο κανονισμός αυτός δεν εφαρμόζεται επί προσώπων των οποίων η διεύθυνση είναι άγνωστη.

Συσχέτιση με το δίκαιο της Ένωσης και αναγκαιότητα της ερμηνείας

- 22 Καταρχάς πρέπει να επισημανθεί ότι πρόκειται για αστικές διαφορές με στοιχείο αλλοδαπότητας, καθώς ένας εκ των διαδίκων πιθανώς διαμένει στην αλλοδαπή. Όσον αφορά το αντικείμενο της δίκης –χρηματικές ενοχές για προϊόντα που παραδόθηκαν και υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στη Βουλγαρία– αρμόδια είναι τα

βουλγαρικά δικαστήρια σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες του κανονισμού 1215/2012, ανεξαρτήτως του εάν οι εναγόμενοι έχουν την κατοικία τους στη Βουλγαρία.

- 23 Στην πρώτη διαδικασία, το δικαστήριο στο πλαίσιο της εξέτασης της αγωγής – βάσει των εκτεθέντων ανωτέρω πραγματικών περιστατικών σχετικά με την επίδοση δικογράφων προς την εναγομένη– ερωτά την ενάγουσα αν γνωρίζει ότι η εναγομένη έχει δηλώσει διαφορετική διεύθυνση από αυτήν που είναι γνωστή στην ενάγουσα. Κατά πάσα πιθανότητα, η ενάγουσα θα δηλώσει ότι δεν γνωρίζει καμία άλλη διεύθυνση, πρέπει δε να ληφθεί υπόψη ότι και επί του δικογράφου της αγωγής αναγράφεται μόνον η μία δηλωθείσα διεύθυνση της εναγομένης. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το δικαστήριο θα πρέπει να δημοσιεύσει ειδοποίηση στην «Darzhaven vestnik» (επίσημη εφημερίδα της Βουλγαρίας) και, εφόσον η εναγομένη δεν εμφανιστεί (όπως είναι πιθανό, καθόσον δεν βρίσκεται στη Βουλγαρία και δεν έχει δυνατότητα να διαβάσει τις επίσημες δημοσιεύσεις του κράτους αυτού σε έντυπη μορφή), να ορίσει για αυτήν έναν ειδικό πληρεξούσιο.
- 24 Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα εστερείτο η εναγομένη τη δυνατότητα να συμμετάσχει στη δίκη, εφόσον αυτή διαβίει στην πραγματικότητα στην αλλοδαπή –σε άλλο κράτος μέλος. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν η εναγομένη βρισκόταν σε διαφορετική διεύθυνση στη Βουλγαρία, το δικαστήριο θα είχε την ευχέρεια να διεξαγάγει περαιτέρω έρευνες σχετικά με την καταχώριση διεύθυνσης ή τον εργοδότη. Κατά το εθνικό δίκαιο δεν υφίσταται δυνατότητα δήλωσης της τρέχουσας διεύθυνσης στην αλλοδαπή και, συνεπώς, εν προκειμένω η εναγομένη δεν δύναται να δηλώσει τη διεύθυνσή της στην αλλοδαπή.
- 25 Ως εκ τούτου, το εθνικό δίκαιο δημιουργεί άνισους όρους για πρόσωπα τα οποία κατοικούν προσωρινά σε διαφορετική διεύθυνση στη Βουλγαρία και για πρόσωπα τα οποία διαβιούν σε διαφορετική διεύθυνση στην αλλοδαπή. Ταυτόχρονα, οι Βούλγαροι υπήκοοι αναζητούνται πάντοτε στη δηλωθείσα διεύθυνσή τους όταν κινείται εναντίον τους διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου. Επομένως, τα πρόσωπα τα οποία έχουν ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας κατά το άρθρο 20, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΣΛΕΕ υφίστανται διαφορετική μεταχείριση όσον αφορά το δικαίωμα [κατά το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων] συμμετοχής τους σε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου.
- 26 Τίθεται το ερώτημα κατά πόσον είναι δικαιολογημένη η διαφορετική αυτή μεταχείριση, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έθεσε το ΔΕΕ με τη σκέψη 58 της διάταξης στην υπόθεση *Alta Realitat*, C-384/14, (μολονότι με διαφορετική αφορμή) –κατά την οποία πρέπει να γίνει στάθμιση μεταξύ της αποτελεσματικής ανταλλαγής δικογράφων σε διασυνοριακές υποθέσεις και της προστασίας των δικονομικών δικαιωμάτων του παραλήπτη (μια γενική αρχή η οποία θεμελιώνεται εξάλλου και στη σκέψη 41 της απόφασης στην υπόθεση *Alpha Bank Cyprus*, C-519/13). Εφόσον η κλήση ενός πολίτη χωρίς δηλωθείσα διεύθυνση στην αλλοδαπή και χωρίς τη δυνατότητα γνωστοποίησης τέτοιας συγκεκριμένης διεύθυνσης αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης, τίθεται το ερώτημα εάν στην περίπτωση αυτή το εθνικό δικαστήριο επιτρέπεται να ζητήσει από το

κράτος διαμονής της εναγομένης –τη Γαλλική Δημοκρατία– πληροφορίες σχετικά με την καταχώριση της διεύθυνσής της. Για τον σκοπό αυτό, το δικαστήριο έχει στη διάθεσή του ένα επιπλέον εργαλείο του δικαίου της Ένωσης, ήτοι τη δυνατότητα να ζητήσει τη διεξαγωγή αποδείξεων ενώπιον δικαστηρίων άλλων κρατών της Ένωσης κατά τον κανονισμό 1206/2001. Η μέθοδος αυτή, όμως, μπορεί να εφαρμοστεί αποκλειστικά στην περίπτωση κατά την οποία γίνεται δεκτό ότι από το δίκαιο της Ένωσης προκύπτει υποχρέωση του εθνικού δικαστηρίου, λαμβανομένων υπόψη των διαθέσιμων κατά το εθνικό δίκαιο μέτρων, να εξακριβώσει επίσης τις διευθύνσεις των διαδίκων σε διαφορετικά κράτη μέλη.

- 27 Σε αμφότερες τις διαδικασίες έκδοσης διαταγής πληρωμής, στις οποίες έχουν ήδη εκδοθεί οριστικές νομικές πράξεις –εκδόθηκαν διαταγές πληρωμής στο πλαίσιο της τυπικής διαδικασίας, ωστόσο πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον οι νομικές αυτές πράξεις μπορούν να αποκτήσουν ισχύ δεδικασμένου– είναι δυνατόν, κατά το αιτούν δικαστήριο, οι επίμαχες νομικές πράξεις να έχουν εκδοθεί χωρίς να συντρέχει διεθνής δικαιοδοσία.
- 28 Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2015, δικαστήριο κράτους μέλους δεν επιτρέπεται να εκδώσει απόφαση για πρόσωπο το οποίο έχει την κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος, παρά μόνον υπό τις προϋποθέσεις του κανονισμού. Η έννοια «κατοικία» καθορίζεται από το δίκαιο του κάθε κράτους.
- 29 Ο Βούλγαρος νομοθέτης δεν έχει καθορίσει ούτε ρητά ούτε διά παραπομπής ποια νομική έννοια του εθνικού δικαίου ανταποκρίνεται εν γένει στην έννοια «κατοικία». Κατά τη νομολογία του Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Βουλγαρία, στο εξής: VKS) δεν πρόκειται για τη διεύθυνση μόνιμης κατοικίας, καθώς αυτή η διεύθυνση μπορεί να βρίσκεται μόνον εντός της επικρατείας της Βουλγαρίας.
- 30 Επομένως, η κατηγορία «κατοικία» ορίζεται κατά το βουλγαρικό δίκαιο σύμφωνα με δύο κριτήρια –την τρέχουσα δηλωθείσα διεύθυνση ή τον τόπο συνήθους διαμονής. Όσον αφορά τη διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής, ο νομοθέτης απαγορεύει κατηγορηματικά την έκδοση διαταγής πληρωμής όταν το πρόσωπο κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση έχει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια κράτους εκτός της Βουλγαρίας.
- 31 Αντίθετα, με την υπ' αριθ. 4/2013 ερμηνευτική απόφαση, το VKS υποχρεώνει τα εθνικά δικαστήρια να εφαρμόζουν αυτόν τον κανόνα στενά, καθόσον στη διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής δεν διεξάγονται αποδείξεις και θεωρείται ότι το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να διερευνήσει, στο πλαίσιο της διαδικασίας, κατά πόσον πληρούνται η εκ του νόμου προβλεπόμενη προϋπόθεση σχετικά με τη συνήθη διαμονή του οφειλέτη στη Βουλγαρία. Εξ αυτού του λόγου, το δικαστήριο υποχρεούται να εκδώσει τη διαταγή πληρωμής και, εάν δεν ασκηθεί κατ' αυτής ανακοπή (η οποία μπορεί να είναι αναιτιολόγητη) και η εν λόγω διαταγή πληρωμής επιδοθεί σε πρόσωπο με τη δηλωθείσα διεύθυνση του παραλήπτη, η διαταγή πληρωμής αποκτά ισχύ δεδικασμένου. Επί τη βάση της διαταγής

πληρωμής με ισχύ δεδικασμένου μπορεί να ξεκινήσει διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης και να γίνει εκτέλεση στην περιουσία του οφειλέτη ακόμη και αν αυτός έχει τη συνήθη διαμονή του εκτός Βουλγαρίας.

- 32 Ταυτόχρονα, το δικαστήριο, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα ερμηνευτική απόφαση, δεν εξετάζει κατά πόσον η καταχωρισθείσα τρέχουσα διεύθυνση σε διαφορετικό κράτος δίνει ή όχι στο εθνικό δικαστήριο έρεισμα να δεχθεί ότι ο τόπος συνήθους διαμονής βρίσκεται εκεί.
- 33 Μολονότι η εθνική νομολογία προβλέπει προστασία έναντι διαταγής πληρωμής η οποία εκδόθηκε κατά οφειλέτη με συνήθη διαμονή σε άλλο κράτος διά της άσκησης ανακοπής ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, αυτή η προστασία δεν είναι αποτελεσματική. Τούτο συμβαίνει διότι η ανακοπή ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου δεν αναστέλλει προσωρινά την κινηθείσα διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης. Ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει την προσωρινή αναστολή της διαδικασίας μόνον εφόσον καταβάλει εγγύηση.
- 34 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί σοβαρές αμφιβολίες κατά πόσον η ερμηνεία αυτή στερεί την [πρακτική] αποτελεσματικότητα του κανόνα του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012 όσον αφορά την έννοια «κατοικία». Συνεπώς, τίθεται το ερώτημα εάν είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης η ερμηνεία από το VKS του τρόπου με τον οποίο το δικαστήριο διεξάγει έρευνες σχετικά με τον τόπο συνήθους διαμονής του οφειλέτη στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής, ήτοι χωρίς να επαληθεύει τον τόπο αυτόν και χωρίς να στηρίζεται στις πληροφορίες που ελήφθησαν από τον δικαστικό επιμελητή στον οποίο ανατέθηκε η κοινοποίηση των ειδοποιήσεων. Ειδικότερα, είναι αμφίβολο αν διασφαλίζεται η αρχή της θέσπισης αποτελεσματικών μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης, όπως αυτή καθιερώθηκε με την απόφαση στην υπόθεση Rewe-Zentralfinanz, [33/76].
- 35 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης να εξεταστεί η περίπτωση κατά την οποία ο τόπος συνήθους διαμονής του οφειλέτη δεν έχει εξακριβωθεί με βεβαιότητα, πλην όμως υπάρχει υπόνοια ότι αυτός δεν βρίσκεται στη Βουλγαρία.

Σκεπτικό του αιτούντος δικαστηρίου:

- 36 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει εάν, υπό συγκεκριμένες συνθήκες, η αρχή της αποτελεσματικής έννομης προστασίας κατά τη διαδικασία ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, η οποία καθιερώνεται με την απόφαση επί της υπόθεσης Rewe-Zentralfinanz, [33/76], δεν πρέπει να εφαρμόζεται διασταλτικά. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή και την πάγια νομολογία του ΔΕΕ, η αρχή της δικονομικής αυτονομίας υποχρεώνει τα κράτη μέλη να καθορίζουν δικαστήρια και διαδικασίες τα οποία προστατεύουν αποτελεσματικά και με ομοιογενή τρόπο (σε σχέση με τα δικαιώματα τα οποία απορρέουν από το εθνικό δίκαιο) τα δικαιώματα τα οποία παρέχει το δίκαιο της Ένωσης.

- 37 Στην προκειμένη περίπτωση είναι εμφανές ότι ένα από τη φύση του εθνικό δικαίωμα, και συγκεκριμένα η υποχρέωση του δικαστηρίου να αναζητεί τη δηλωθείσα διεύθυνση του εναγομένου, δεν εφαρμόζεται ομοιογενώς ως προς τους πολίτες εκείνους οι οποίοι διαμένουν σε άλλο κράτος της Ένωσης. Όσον αφορά τους πολίτες αυτούς δεν είναι σαφές εάν το δικαστήριο υποχρεούται να διεξάγει αποδείξεις σχετικά με τη διεύθυνση, εφόσον στο πλαίσιο της διαδικασίας υπάρχουν επαρκή στοιχεία ως προς το κράτος της Ένωσης στο οποίο διαμένουν. Ταυτόχρονα, το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 1393/2007, ήτοι του κανονισμού για την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων, αποκλείει ρητά την εφαρμογή του κανονισμού αυτού επί προσώπων των οποίων η διεύθυνση είναι άγνωστη.
- 38 Υπό τις περιστάσεις αυτές, οι μέθοδοι διασφάλισης της συμμετοχής Βούλγαρων πολιτών που διαβιούν σε άλλο κράτος σε αστικές δίκες ενώπιον των βουλγαρικών δικαστηρίων είναι εξαιρετικά αναποτελεσματικές. Στην πράξη, εξαρτώνται από την εντιμότητα του ενάγοντος ως προς τη δήλωση της διεύθυνσης των πολιτών αυτών στο άλλο κράτος.
- 39 Εν προκειμένω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι αυτή η κατάσταση ανάγεται εν μέρει και στις διατάξεις σχετικά με την καταχώριση μιας διεύθυνσης στη Βουλγαρία. Ο βουλγαρικός νόμος περί καταχώρισης στοιχείων πολιτών δεν επιτρέπει την καταχώριση συγκεκριμένης διεύθυνσης Βούλγαρου πολίτη στην αλλοδαπή. Συνεπώς, εφόσον δηλωθεί μόνον το κράτος του τόπου κατοικίας, τούτο δεν εξυπηρετεί την κοινοποίηση ειδοποιήσεων προς τον παραλήπτη. Αυτή η περίπτωση έχει κατά το αιτούν δικαστήριο ουσιαστική σημασία για το ερώτημα κατά πόσον το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εντοπίζει τις διευθύνσεις Βούλγαρων πολιτών σε άλλα κράτη μέλη.
- 40 Το αιτούν δικαστήριο δεν μπορεί να δώσει συγκεκριμένη απάντηση επί του πρώτου ερωτήματος λαμβάνοντας υπόψη το κριτήριο της στάθμισης μεταξύ αφενός της ταχύτητας της επίδοσης ή κοινοποίησης και αφετέρου της προστασίας των δικονομικών δικαιωμάτων των διαδίκων. Αφενός, ο εντοπισμός προσώπου σε άλλο κράτος είναι μια διαδικασία που καθυστερεί τη δίκη ενώπιον του δικαστηρίου, δίκη η οποία εν τέλει διεξάγεται εις βάρος Βούλγαρων υπηκόων με συγκεκριμένες υποχρεώσεις έναντι της πατρίδας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται και η υποχρέωση να δηλώνουν τη διεύθυνσή τους και να ορίζουν πρόσωπο επικοινωνίας για τις δημόσιες αρχές. Αφετέρου, στο δίκαιο της Ένωσης διευκολύνεται σημαντικά η υποχρέωση αυτή (πρβλ. σκέψεις 39-41 της απόφασης στην υπόθεση Alder, C-325/11). Είναι επίσης αληθές ότι οι εναγόμενοι δεν δήλωσαν, στις δίκες που ανεστάλησαν από το αιτούν δικαστήριο, ότι διαβιούν εκτός του κράτους του οποίου είναι υπήκοοι, ωστόσο, ακόμη και αν είχαν εκπληρώσει αυτήν την υποχρέωση, τούτο δεν θα καθιστούσε δυνατό τον σαφή προσδιορισμό της διεύθυνσής τους.
- 41 Όσον αφορά τη δεύτερη ομάδα ερωτημάτων –καθώς και τον τρόπο προσδιορισμού του τόπου συνήθους διαμονής στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής– οι εθνικές αρχές οφείλουν να διασφαλίσουν, κατά

το αιτούν δικαστήριο, την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Τούτο επιτάσσει να μην εκδίδεται για τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους σε κράτος μέλος της Ένωσης απόφαση στα άλλα κράτη. Για τη διασφάλιση της επίτευξης του σκοπού αυτού στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής, ο εθνικός νομοθέτης απαγόρευσε την έκδοση διαταγών πληρωμής εις βάρος προσώπων τα οποία έχουν τη συνήθη διαμονή τους εκτός Βουλγαρίας.

- 42 Ωστόσο, η νομολογία περιόρισε την υποχρέωση αυτή, απαιτώντας από το δικαστήριο να διαπιστώσει την συνδρομή μιας αρνητικής προϋπόθεσης, δηλαδή ότι ο πολίτης δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στη Βουλγαρία, και τούτο στο πλαίσιο μιας διαδικασίας η οποία έχει κατ' ουσίαν μονομερή χαρακτήρα και στην οποία δεν διεξάγονται αποδείξεις. Συναφώς, το VKS απαγόρευσε στα δικαστήρια να λαμβάνουν υπόψη έμμεσα και ατελή αποδεικτικά μέσα, όπως λ.χ. πληροφορίες που δίδονται από γείτονες ή συγγενείς σχετικά με τη διαμονή του οφειλέτη στην αλλοδαπή.

Κατά το αιτούν δικαστήριο, σε περίπτωση υπόνοιας ότι ο οφειλέτης στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης διαταγής πληρωμής δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στη Βουλγαρία, η εκδοθείσα διαταγή πληρωμής πρέπει να ακυρωθεί από το δικαστήριο το οποίο την εξέδωσε.